

2.- INGURUMEN-PORTAERA: ARLOKAKO PLANGINTZA

Hona hemen ingurumen-alderdi nagusiei buruzko informazioa:

- Azken urteetako portaera eta ingurumen-inpaktua.
- 2023ko programan hartutako neurrien betetze-maila eta lortutako emaitzak, programa onestean hautemandako ingurumen-alderdi esanguratsuei dagokienez.

2.1.- HONDAKINAK

Hondartzetan bildutako hondakinak dira, bai itsasoak ekarritakoak, bai erabiltzaileek bertan behera utzitakoak, bai hondartzako mantentze-lanetan eta jardueretan sortutakoak.

Hauek dira hondakin horiei buruzko datu banakatuak:

- Gaika bildutako hondakinak: papera, beira, ontziak, materia organikoa eta egurra.
- Hondakin arriskutsuak: instalazioen mantentze-lanetan sortuak (pintura erabilien ontziak eta hondarrak, ibilgailuen olioak, bateriak). Hondakin horiek baimendutako kudeatzaileei ematen zaizkie.
- Lohiak: kabinetako hondakin-urak ponpatzeko estazioak garbitzean sortzen dira.
- Gaika bildu gabeko hondakinak: errefusa. Harea garbitzean bildutako hondakinak eta zakarrontzietara botatutakoak barne.

Itsasoak ekarritako zura gaika biltzen da, eta balorizazio energetikorako erabiltzen. Frakzio hori guztizko hondakinen eta gaikako bilketaren grafikoetan sartzen da, horrela hobeto islatzen baita Udalak hondartzetara iristen diren hondakinak hobeto kudeatzeko egindako ahalegina, zaborte-gira ahalik eta gutxien eramatekoa. Nabarmendu behar da, hala ere, zur-frakzioak fluktuazio handiak dituela, klimatologiaren arabera, eta, ondorioz, hondakinen guztizko bolumena ere aldatu egiten dela.

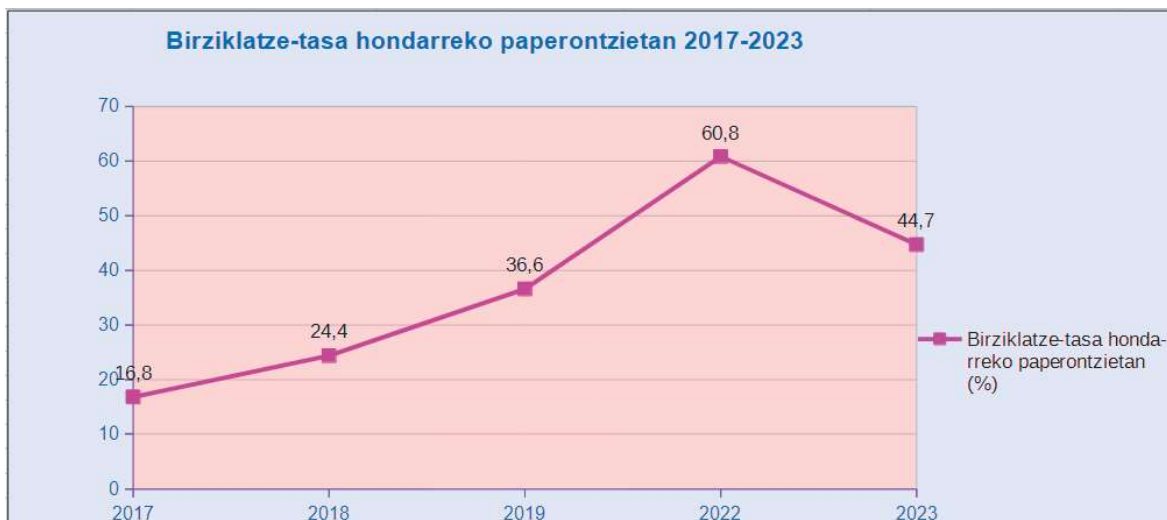

Hondartzek 2023an ingurumen-portaera erdipurdikoa izan dute hondakinei dagokienez; izan ere, hareako paperontzietako birziklatze-tasa nabarmen jeitsi da (% 12 gutxiago 2022an baino), eta bestalde, paperontzietan jasotako guztizko hondakin kopurua % 82 jeitsi da 2022. urtetik.

2023ko denboraldian hondartzetan hondakinak prebenitzeko egindako jarduketak ugariak izan ziren: ITSASOS kanpainaren barruan hainbat ekintza egin dira, hala nola hiriko hondartzetan ez erretzeko gomendioa egitea; euri-uren estoldetan «Itsasoa hemen hasten da» kartelak jartzea euri-uren estolda-sarearen bidez hondakin txikiak itsasora iristea saihesteko; ITSASOS kanpainari buruzko kartelak jartzea hondartzetan; eta Dbus-

eko pantailetan itsasora iristen diren hondakinen problematikari buruzko bideo bat ematea; baina, esan bezala, eragin desberdina izan du hondakinei buruzko bi portaera-adierazleetan:

- Hondarretako zakarrontzietako birziklatze-tasa txikiagotzea:

- Nabarmen murriztu da hondartzetan bildutako hondakinen guztizko kantitatea (gaikakoa zein ez-gaikakoa), udan hondartzazale bakoitzeko kalkulatu:

HONDAKINEN INGURUMEN-INPAKTUA

Hondartzetan sortutako hondakinek ingurumenean dituzten inpaktu nagusiak honako hauek dira:

- Lehengaien kontsumoa
- Hondakinak bildu eta kudeatzetik eratorritakoak: garraioa, lursailaren okupazioa amaierako helmugan, paisaiaren narriadura, usainak eta abar.
- Izaki bizidunei eragindako afekzioak: hegaztiak, zetazeoak eta plastikozko hondakinak irensten dituzten beste animalia batzuk; batzuetan, zuzenean edo zeharka, heriotza ere eragiten baitzaie izaki bizidunei.

HONDAKINEN ARLOAN 2023RAKO AURREIKUSITAKO HELBURUAK

2023ko programan honako helburu, jomuga eta ekintza hauek sartu ziren:

- 2. helburua: Hondartzetan hondakinen gaikako bilketa areagotzea.

2.1 xedea: Zakarrontzietako birziklatze-tasa % 5 handitzea, gutxienez, 2022. urtearekin alderatuta . Helburu hori betetzeko ekintza hauek programatu ziren:

2.1.1. ITSASOS kanpaina, hiriko hondakinei buruzkoa. Haren barruan, hondartzak eremu garrantzitsu gisa sartu dira, bai eta hainbat ekintza bildu ere (karteldegia, Dbus pantailetan bideoa, etab.)

2.1.2. Kerik gabeko hondartzak: hiriko hondartzetan ez erretzeko gomendioa egitea. Kartel kopurua handituko da iaiztik.

2023KO LORPENAK HONDAKINEN ARLOAN

Programatutako ekintza guztiak egin dira. Dena den, zakarrontzietako birziklatze-tasa % 26 baino gehiago areagotu da.

Helburua: Zakarrontzietako birziklatze-tasa gutxienez %5 handitzea			
2022	2023	bilakaera	Bete da?
%60,8	%44,7	-%26	ez

2030erako zakarrontzietako birziklatze-tasa %80koa izateko epe luzeko helburuari dagokionez, esan daiteke bilakaerak ona izaten jarraitzen duela, nahiz eta 2023an jeitsiera izan duen: erdibidea gertu izanik, birziklatze-tasa ere helburuaren erdibidetik oso gertu dago:

Objetivo: Alcanzar para el 2030 el 80% en tasa de reciclaje.		
2017	2023	2030
%16,8	%44,7	%80

2024. URTERAKO PROGRAMAZIOA

- 2. helburua: hondartzetan hondakinen gaikako bilketa areagotzea.

2.1 xedea: Zaborrontzietako birziklatze-tasa %5 handitzea, gutxienez, 2023ko datuekin alderatuta. Helburu hau betetzeko programatzen diren ekintzak honako hauek dira:

2.1.1. Hiriko hondakinei buruzko ITSASOS kanpaina, zeinean hondartzak eremu garrantzitsu gisa sartuko baitira (hondakinei buruzko kartelak, Dbus pantailletako bideo laburrak, «Hemen itsasoa hasten da» plakak mantentzea, eta abar)

2.1.2. Kerik gabeko hondartzak: Hiriko hondartzetan ez erretzeko gomendioa. Seinaleen kopurua handituko da.

2.- URA

Ur-kontsumoa kanpoko dutxetan (harea) eta oin-garbigailuetan, kabinetan, IKSan sartutako tabernetan eta instalazioen eta hegalen garbiketan kontsumitutakoa da.

Uraren adierazleek beherakako bilakaera argia izan dute 2022tik. Kabinetako ur-kontsumoa, erabiltzaile bakoitzeko, eta ur-kontsumoa kanpoko dutxetan erabiltzaileko jeitsi egin dira, eta urteko guztizko ur-kontsumoak oso igoera txikia izan du.

- Ur-kontsumoa kanpoko dutxetan: %12 jeitsi da 2022rekin alderatuz.

- Kabinetako ur-kontsumoa: erabiltzaileko kontsumoaren adierazlea %17 jeitsi da 2022arekin alderatuz.

- Ur-kontsumoa guztira: igo egin da baina aldaketa oso txikia izan da.

Erabiltzaileen ingurumen-portaera hobetzeko aholkuak honako hauek dira:

- Edateko urarekin ez jolastea; itsasoko ura erabil daiteke horretarako.
- Kanpoko dutxak azken garbiketarako bakarrik erabiltzea, eta freskatzeko itsasoko ura erabiltzea.
- Kabinetan behar baino gehiago ez luzatzea dutxa.

UR-KONTSUMOAREN INGURUMEN-INPAKTUA

Hondartzetako edateko uraren kontsumoak hainbat inpaktu dakartza berarekin:

- Sorburutik (Añarbeko urtegia) garraiatzeak dakarren energia-kontsumoa.
- Produktu kimikoak kontsumitzea, iturrietako edateko ura kalitatekoa izan dadin. Ez da ahaztu behar dutxetako eta txorrotetako ura edateko modukoa dela, baina halaxe da zoruak garbitzeko erabiltzen dena, komunean erabiltzen dena eta jolasteko eta freskatzeko erabiltzen dena ere, itsasokoa erabili beharrean sarekoa erabiltzen bada.

URAREN INGURUKO HELBURUAK

IKSaren estrategiak ez du lehentasuntzat jotzen ur-kontsumoa aurreztea; beraz, ez dago helbururik ingurumen-alderdi horretarako, eta hobekuntza-ekintzarik ere ez da programatzen.

Nolanahi ere, horrek ingurumen-inpaktua ere badakarrela kontuan hartuta, hondartzetako ur-kontsumoa kontrolatzen da, adierazle hauen bidez:

- Sareko ur-kontsumoa urte/erabiltzaile (l/erabiltzaile)
- Kanpoko dutxetako ur-kontsumoa udan/udako erabiltzaileak (l/erabiltzaile)
- Kabinetako ur-kontsumoa udan/udako erabiltzaileak (l/erabiltzaile)

2.3.- ENERGIA

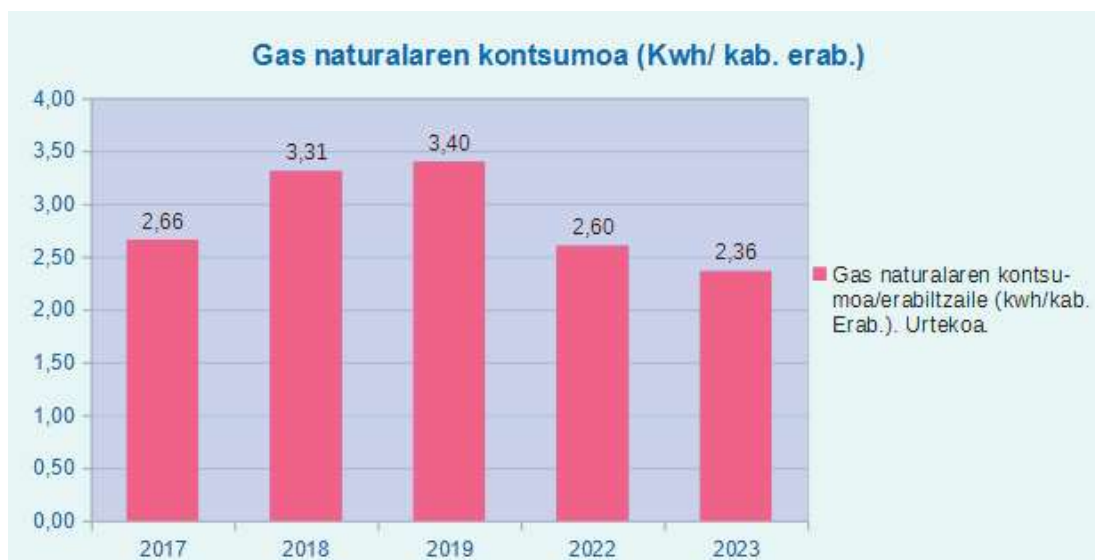
Hondartzetako energia-kontsumoaren barruan, kabinetako elektrizitatearena eta gas naturalarena sartzen da; izan ere, energia hori beharrezkoa da argiztapenerako, motorretarako (igogailuak, aireztapena, sarrerako tornuak, ordenagailuak), ur sanitarioa berotzeko eta antzekoetarako.

Kontsumo horren zati bat instalazioen funtzionamenduari eta mantentze-lanei dagokie, baina beste zati txikiago bat erabiltzaileen arabera aldatzen da. Bi eremuetan hobekuntzak egin daitezke; alde batetik, instalazioan ekipo eraginkorragoak eta kontrolagarriagoak jarritz, eta, bestetik, erabilera-jardunbide egokiak ezarriz, bai kabinetako arretaren arduradunen artean, bai erabiltzaileen artean.

Urteko argindar kontsumoak igoera txiki bat jasan du, 2022arekin alderatuta, %2,6. Kontuan izan behar da Kontxako kabinen obrak 2023ko maiatzean amaitu zirela, eta, beraz, urtearen lehen erdi horretan itxita egon zirela, baina 2022an Kontxa eta Ondarreta ere itxita egon zirela. Horregatik, adierazle horrek udan izan duen portaera hartuko da kontuan konparazio-helburuetarako, hau da, udan kontsumitutako elektrizitatea, % 2,3 igo delarik aurreko urtearekin alderatuta.

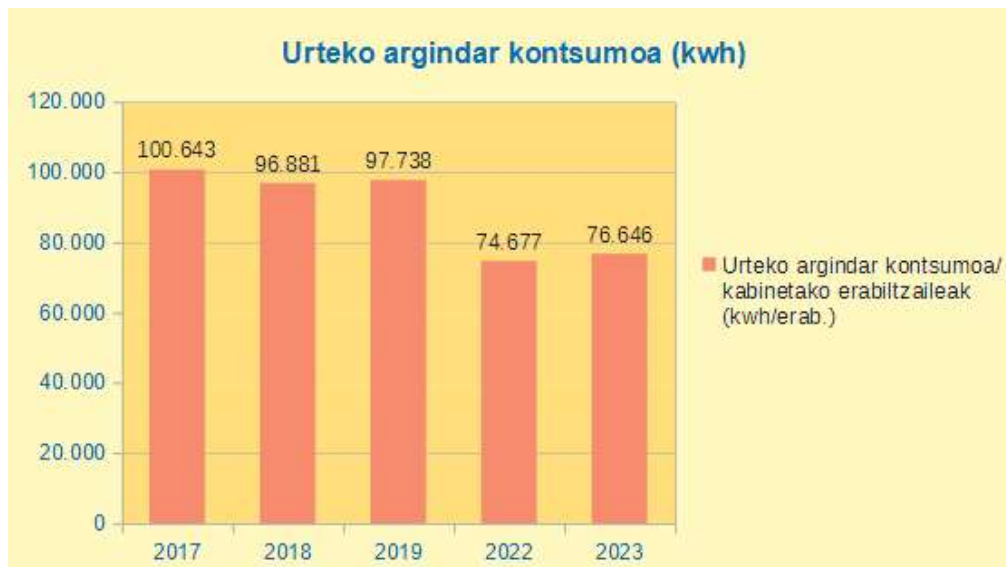
Hala ere, Zurriolako kabinetako autokontsumorako zuzenduko diren ZMko panel fotoboltaikoen jartzea ez da oraindik egin; obra 2024ko ekain-uztail aldera egitea aurreikusita dago.

- Gas-kontsumoa:

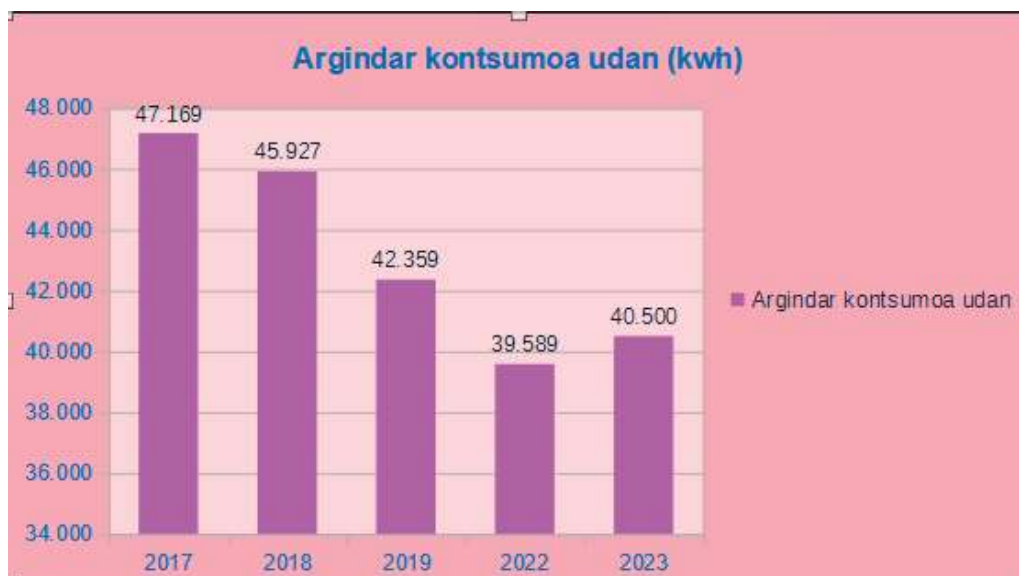

- Argindar-kontsumoa: guztizko argindar-kontsumoa oso gutxi handitu da:

2022an eta 2023an egindako obregatik kabinak ixteak izan dezakeen eragina saihesteko, udako hilabeteetako kabinen elektrizitate-kontsumoa hartzen dugu kontuan. Kabinen irekiera erabatekoa izan zen, eta ikusten dugu antzeko iguera izan zuela:

- Gas naturalaren eta elektrizitatearen kontsumoa: kabinetako energia-kontsumoaren murrizketa oso esanguratsua da, baina, esan bezala, udatik kanpo kabinak itxita egon izana da horren arrazoietakoa bat.

ENERGIA-KONTSUMOAREN INGURUMEN-INPAKTUA

Energia-kontsumoak, batez ere, energia sortzeko prozesuan du inpaktua, bai jatorrian, bai hondartzetan (gas-errekuntza), eta, neurri txikiagoan, garraioan. Horren arrazoia da:

- Lehengai ez-berriztagarrien kontsumoa
- Atmosferaren kutsadura
- Klima-aldaketa
- Lurzorua eta ura kutsatzeko arriskua
- Garraio-lineen inpaktuak

ENERGIA ARLOAN 2023RAKO AURREIKUSITAKO HELBURUAK

2023ko programak helburu, xede eta ekintza hauek biltzen zituen ingurumen-alderdi honetarako:

- 1. Helburua: Hondartzetako energia-kontsumoaren berotegi-efektuko gas-isuriak % 40 murriztea 2030ean, 2017arekin alderatuta.
- 1.1 xedea: Hondartzetako energia-kontsumoaren berotegi-efektuko gas-isuriak % 3 murriztea, 2022. urtearekin alderatuta.
  - 1.1.1 Zurriola hondartzako ZM eraikinean kabinetan eta zerbitzuetan autokontsumorako plaka fotovoltaikoak instalatzeko proiektua gauzatzea
  - 1.1.2. Kontxako eta Ondarretako kabinak eraberritzeko obrak egitea, ur-eroanbideen isolamendua hobetzeko jarduketak barne.

2023KO LORPENAK ENERGIA ARLOAN

Plaka fotovoltaikoak instalatzeko proiektua ez da oraindik egikaritu, ZMko eraikina ez baita oraindik eraberritu. 2024Ko ekain-uztailean egitea aurreikusten da. Kontxako kabinetako obrak denboraldi hasierarako eginak zeuden.

Baina ez da lortu kabinetako erabiltzaile bakoitzeko CO2 isuriak murriztea, nahiz eta oso igoera txikia jasan duen.

Helburua: gas naturalaren kontsumoaren ondoriozko urteko CO2 isuriak % 9 murriztea kabinetako erabiltzaile bakoitzeko (kg/urte/erabiltzaile), 2019. urtearekin alderatuta			
2022	2023	Bilakaera	Bete da?
475,04	478,54	-% 0,7	ez

Adierazle horrek epe luzera zer bilakaera izan duen ikusita, hau da, kontuan hartuta hondartzetan energia-kontsumoaren berotegi-efektuko gasen isuriak %40 murritu behar direla 2030erako 2017arekin alderatuta, esan dezakegu betetzetik oso urrun gaudela, hau da, adierazlea %3,4a bakarrik jeitsi da, helburutzat dagoen % 40 horretatik oso urrun.

Helburua: gas naturalaren kontsumoaren ondoriozko urteko CO2 isuriak % 40 murriztea kabinetako erabiltzaile bakoitzeko (kg/urte/erabiltzaile), 2017. urtearekin alderatuta.		
2017	2023	Bilakaera
495,51	478,54	-%3,42

2024RAKO PROGRAMAZIOA

2024rako programak helburu, xede eta ekintza hauek biltzen ditu:

- 1. helburua: Hondartzetako energia-kontsumoaren berotegi-efektuko gas-isuriak %40 murriztea 2030ean, 2017arekin alderatuta.
- 1.1 xedea: Kabinetako gas naturalaren kontsumoak dakartzan berotegi-efektuko gasen isuriak %4 murriztea, 2023. urtearekin alderatuta, gutxienez, 2024rako.
  - 1.1.1 Zurriola hondartzako ZM eraikineko kabinetan eta zerbitzuetan autokontsumorako plaka fotovoltaikoak instalatzeko proiektua egikaritzea.

2.4 INGURUMEN-INFORMAZIOA

Herritarrak jakinaren jartzea eta sentsibilizatzea funtsezkotzat jotzen da IKSaren estrategia berriaren barruan; izan ere, hori da haren helburu nagusietako bat.

- 3. helburua: Herritarrekiko komunikazioa: hondartzetako ingurumen-ziurtagirien balioa nabarmentzea (EMAS eta ISO 14001) eta ingurumenaren arloan sentsibilizatzea.
- 3.1 xedea. Erabiltzaileek ingurumen-ziurtagiriei buruz duten ezagutza hobetzea eta ingurumen-gaietan duten sentsibilizazioa hobetzea. Horretarako, honako ekintza hauek proposatu ziren:
  - 3.1.1. ITSASOS kanpainari buruzko kartel berriak jartzea hondartzetan.
  - 3.1.2. EMAS logotipoa duen bandera jartzea Kontxako hondartzako sarrera nagusiaren ondoan.
  - 3.1.3. Euri-uren kutxatiletako "Itsasoa hemen hasten da" kartelak, 2022an jarriak, mantenduko dira, euri-uren sareen bidez hondakin txikiak itsasora iristea ekiditeko.
  - 3.1.4. Dbus pantailetan ITSASOS kanpainari buruzko bideo motza igortzea.
  - 3.1.5. Hondartzetan ez erretzeko gomendioari buruzko seinaleen kolokazioa.

Programatutako ekintza guztiak egin dira.

2024ko programan egingo dira: ITSASOS kanpainari buruzko kartelak jarri hondatutakoak ordezkatzuz; EMAS logotipoa duen bandera Kontxako hondartzako sarreraren ondoko mastilean jarri; euri-uren kutxatiletako "Itsasoa hemen hasten da" kartelak, 2022an jarriak, mantenduko dira, euri-uren sareen bidez hondakin txikiak itsasora iristea ekiditeko; ITSASOS bideo berri bat sortu eta 2022koa eta aurtengoa, biak igorri Dbuseko pantailetan; eta hondartzetan ez erretzeko gomendioari buruzko seinaleak jarriko dira, hondatutakoak berrituz eta guztizko kopurua handituz.

Twitter bidez hondartzen eta itsasoko uraren asteko ikuskapen eta analisisien emaitzen berri ematen jarraituko da.